

2022.083

Archeologienota Lokeren Bouwstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

1-6-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Lokeren Bouwstraat (provincie Oost-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied maar waarbij de totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 11 907m² groot, heeft een rechthoekige vorm en is west-oost georiënteerd. Tot voor kort was het in gebruik als landbouwgrond, maar recent ging het deel uitmaken van een groot bedrijventerrein. Het is momenteel volledig braakliggend. Op de luchtfoto van 2021 is de net aangelegde Bouwstraat ten noorden van het plangebied te zien, en een werfweg net ten westen van het terrein; zoals te zien op de foto, vonden er bij de aanleg van deze wegen ook graafwerken plaats langsheen de noordelijke en westelijke grens op het plangebied, ook zijn meerdere sporen van werfverkeer zichtbaar op het terrein. De exacte bodemimpact van deze werken op het plangebied is niet gekend.

Het plangebied is op ruime afstand ten zuidwesten van de kern van Lokeren gelegen, in een landbouwzone tussen het gehucht Everslaar in het noorden en de E17 in het zuiden. Op de Ferrariskaart van ca. 1777 is te zien dat het plangebied en de omgeving in gebruik zijn als landbouwgronden. Op de Poppkaart van midden 19de eeuw worden de landbouwgronden waarvan het terrein deel uitmaakt, aangeduid als *De Scheirs akkers en Rykkaers Goederen*. Op het terrein en in de omgeving is geen bebouwing aanwezig. Deze situatie blijft ongewijzigd tot voor enkele jaren. Eind jaren 1960 werd de omgeving doorsneden door de aanleg van de E17, maar dit had geen gevolgen voor het plangebied. In 2019-2020 wijzigt de situatie van het plangebied door de infrastructuurwerken en de ontwikkeling van het bedrijventerrein. Voordien was het minstens sinds eind 18de eeuw onveranderd in gebruik als landbouwgrond. Er hebben in die periode geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied; de recente werken aan het bedrijventerrein hebben zeker een bodemimpact gehad op het plangebied.

Lokeren is gelegen in zandig Vlaanderen. De stad ontwikkelde zich langsheen de Durme. De stadskern en de omgeving is vrij vlak en eerder laag gelegen. Het plangebied bevindt zich op lagere gronden, ten westen en op grote afstand van de Durme, verder ten westen zijn de gronden iets hoger gelegen. Ca. 100m ten noorden van het plangebied loopt de Lokerenbeek in west-oost richting, vanaf de hogere gronden in het westen naar de Durme in het oosten. De loop ervan is danig gewijzigd bij de aanleg van de E17, het deeltje nabij het plangebied is echter wel nog de originele bedding. Op siteniveau is op het digitale hoogtemodel te zien dat het maaiveld van het plangebied te situeren is tussen ca. +5,40 en +5,60m TAW, met enkele dieper insnijdende perceelsgreppels. Dit hoogtemodel reflecteert echter de toestand van voor de recente ontwikkeling tot bedrijventerrein, de perceelsgreppels zijn op heden niet meer herkenbaar.

Op de bodemkaart wordt het plangebied hoofdzakelijk aangeduid als Sdb: matig natte lemig zandbodem met structuur B horizont. In het zuidwesten is ook een deeltje Zdb aanwezig: matig natte zandbodem met structuur B horizont. Voorafgaand de ontwikkeling van de wegenis rondom het

plangebied werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd, waarbij o.a. een aantal boringen langsheen de grenzen van het plangebied werden geplaatst. De bodem bleek over het algemeen matig bewaard, en wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door een A(a)p-(A/C)-C profiel. Enkel in 3 van de westelijke boringen werd plaatselijk een verweerde B-horizont vastgesteld; dit waren de enige boringen op het volledige bedrijventerrein waar deze B-horizont werd aangetroffen. Hier werden bijkomend 8 verkennende archeologische boringen uitgevoerd om het potentieel op steentijdsites na te gaan. Er werden echter geen steentijd artefacten aangetroffen. Uit het landschappelijk bodemonderzoek kan afgeleid worden dat de bodemkaart niet (langer) correct is voor quasi het volledig bedrijventerrein en bij uitbreiding ook voor het plangebied, de structuur B horizont waarvan sprake is slechts heel plaatselijk bewaard. Op basis van de landschappelijke en verkennende archeologische boringen werd een lage verwachting voor in situ bewaarde steentijdsites toegekend aan het terrein.

Op het toekomstige bedrijventerrein gebeurden recent meerdere proefsleuvenonderzoeken, ook vlakbij het plangebied. Geen ervan leverde echter een waardevolle archeologische site op en deze locaties zijn aangeduid als GGA (Gebieden Geen Archeologie) op de CAI. De enkele sporen die werden aangetroffen dateren ten vroegste uit de late middeleeuwen en getuigen van het voormalige gebruik als landbouwgronden. Proefsleuven aangelegd in de wegennis naast het plangebied tonen aan dat het archeologisch vlak zich ondiep (vanaf 30cm) onder het maaiveld bevindt. Op basis van deze recent uitgevoerde onderzoeken, kan besloten worden dat het plangebied een (zeer) lage archeologische verwachting kent.

Op het plangebied wordt een industrieel gebouw gebouwd, dat het grootste deel van het terrein zal innemen. Rond het gebouw wordt een verharding aangelegd voor interne circulatie op de site, met parkeerplaatsen erlangs aan de westelijke en noordelijke grenzen van het terrein. Ten zuiden van het gebouw wordt een langwerpige smalle wadi (324,36m²) voorzien, ten noorden wordt een kleinere wadi (41,20m²) aangelegd. Beide wadi's worden ca. 1m diep uitgegraven met schuin talud. Onder de westelijke verharding wordt een knijpleiding met een diameter van 1m voorzien, waarin de zuidelijke wadi afwatert. Langs de grenzen van het terrein worden ook enkele smalle groenzones voorzien. Het gebouw wordt gefundeerd op kolommen die op regelmatige afstand van elkaar worden ingepland. Ten noorden van het gebouw worden 4 hemelwaterputten aangelegd. Algemeen kan op het volledige terrein uitgegaan worden van een bodemverstoring van 60 tot 80cm diep (bouwrijp maken van het terrein, bouwwerken, verhardingen, nutsleidingen, werfverkeer), met plaatselijk diepere ingrepen voor de funderingskolommen, de wadi's en de nutsvoorzieningen.

Het plangebied kent een (zeer) lage archeologische verwachting. Diverse recente onderzoeken in de nabije omgeving, op terreinen met dezelfde landschappelijke en historische kenmerken als het plangebied, leverden geen resultaat op. Het lijkt er op dat de omgeving van het plangebied in het verleden nooit aantrekkelijk is geweest voor menselijke aanwezigheid. Hoewel op basis van enkel het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid kan aangetoond worden, en de geplande werken een impact zullen hebben op het archeologisch niveau dat zich ondiep onder het maaiveld kan manifesteren, wordt geen verder vooronderzoek geadviseerd. De (zeer) lage archeologische verwachting die geldt voor het plangebied en reeds herhaaldelijk werd aangetoond in de directe omgeving zorgt ervoor dat een verder vooronderzoek met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot nuttige kenniswinst.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het onverwacht aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens de werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.